

OPROSTITUTE, GOSPA UČITELJICA, STE LEZBIJKA?

Povzetek raziskave

Končni vzorec, oblikovan prek snežne kepe, sestavlja 123 respondentk in respondentov. Med njimi je 37 % lezbijk, 37 % gejev in 26 % biseksualcev. Razporeditev respondentk in respondentov glede na delovno mesto je v vzorcu približno enakomerna – na osnovno šolo (26,8 %), srednjo šolo (28,5 %) in fakulteto (27,6 %). Najmanjši delež (slabih 7 %) predstavljajo vrtci, dobrih 10 % vzorca pa zastopajo druge izobraževalne ustanove.

Razkritje:

»Sem učitelj v manjšem kraju, kjer mislim, da bi bilo to nemogoče skriti, če želiš živeti izpopolnjeno. Prej ali slej naletiš na kako vprašanje. Drugače pa si tega tudi nisem želel. Ker dejstvo, da sem gej, ni nič sramotnega. Zato ne vidim razloga, da bi to skrival.«

(Azrael, 40)

- ✓ Skoraj 80 % respondentov in respondentk je odgovorilo, da so razkriti pred večino ali vsaj pred nekaterimi ljudmi, ki jih obkrožajo.
- ✓ Razkritost v delovnem okolju je znatno manjša: približno polovica vprašanih na delovnem mestu ni razkrita.
- ✓ največji stopnji razkritosti pred sodelavci poročajo tisti, ki so zaposleni na fakultetah. Med njimi je dobrih 65 % razkritih pred vsemi ali nekaterimi sodelavci. V vrtcih je ta odstotek 50, v osnovnih šolah 46, najmanjši delež pa je zabeležen v srednjih šolah. 43 % vprašanih respondentk in respondentov, ki delajo v srednji šoli, je poročalo o tem, da so razkriti pred vsemi ali vsaj nekaterimi sodelavci.
- ✓ Za večino respondentov in respondentk (slabih 84 %), ki so se razkrili na delovnem mestu, je bila izkušnja razkritja pozitivna ali vsaj nevtralna. 8 % vprašanih, je poročalo, da je bila zanje ta izkušnja negativna.
- ✓ Pozitivnih izkušenj, o katerih poročajo razkrite respondentke in respondenti, ne moremo avtomatično povezati s strahom tistih, ki niso razkriti; ti, ki niso razkriti, imajo lahko dober razlog, da tega ne storijo – in obratno: ti, ki so se razkrili, so ugotovili, da je njihov delovni prostor dovolj varen za razkritje.

Posledice razkritja:

*»Dostikrat sem ujel kako pripombo na hodniku. In mi ni bilo lahko. Nihče mi sicer ni nič povedal v obraz ali me izzval v razredu, slišiš pa veliko stvari kot, na primer 'poglej ga, kako hodi', 'vsak dan ima novo srajco'. Skratka zelo stereotipne izjave.«
(Andrej, 31)*

- ✓ Večina razkritih respondentov (več kot 90 %) na delovnem mestu nikoli ni doživela fizičnega nasilja zaradi svoje spolne usmerjenosti.
- ✓ Stopnja psihičnega oziroma verbalnega nasilja je bistveno večja v primerjavi s fizičnim nasiljem. Medtem, ko je skoraj 82 % vprašanih biseksualcev poročalo, da tega nasilja niso doživeli, ima vsaj eno izkušnjo psihičnega nasilja zaradi svoje spolne usmerjenosti 43 % vprašanih gejev in 35 % vprašanih lezbijk. V absolutnih številkah to pomeni, da je 22 naših respondentk in respondentov poročalo, da so na delovnem mestu doživeli psihično ali verbalno nasilje zaradi svoje spolne usmerjenosti. Skoraj 11 % gejev in 4 % lezbijk med njimi na to nasilje ni odreagiralo.
- ✓ Stopnja pojavnosti nasilja zaradi spolne usmerjenosti zaposlenega je najvišja v srednjih šolah – tako v primeru psihičnega kot tudi fizičnega nasilja. 64 % respondentov, ki so zaposleni na srednji šoli, je že doživelo psihično ali verbalno nasilje zaradi svoje spolne usmerjenosti.
- ✓ Med tistimi, ki so razkriti, je bil poglobitni razlog za razkritje odločitev, da se ne želijo skrivati, da ne želijo skrivati svoje spolne usmerjenosti in vsega, kar je s tem povezano (partnerstvo, zasebno življenje ipd.).

Samocenzura

»Ker učim tudi predmet Etika in družba, kjer je prostor za odpiranje teh tem, moram priznati, da je vedno prisoten ta strah, da če bi se vedelo, da sem lezbijka, da bi pogovor o homoseksualnosti pri pouku lahko začeli dojemati kot promocijo. Tako da vedno pazim, kaj povem. Če ne bi bila lezbijka, bi verjetno to temo bolj odpirala pri pouku.«

(Galebka, 29)

- ✓ Med razlogi za nerazkritje v vseh treh identitetnih skupinah prevladuje stališče, da je spolna usmerjenost osebna stvar posameznika, ki se nikogar ne tiče. V kolikšni meri gre pri tem stališču za ponotranjeno homofobijo, je težko reči; zdi se, da je tovrsten (iz)govor najpogostejše stališče tistih, ki se ne razkrijejo.

- ✓ Obravnavanje homoseksualnosti pri pouku je zelo redko, v šolskem okolju razkriti učitelji in učiteljice so predvsem v intervjujih poudarili, da se govoru o tej tematiki še posebej izogibajo, saj menijo, da bi učenci, sodelavci, starši in lokalno okolje lahko to stereotipno razumeli kot promocijo homoseksualnosti.

Sistemska podpora:

»Ena od stvari, ki jo zaznavam, je to, kako na primer vodstvo reagira na te teme, saj tudi, kadar te navidezno podprejo, to opravičijo, kot da je to zasebna stvar in je vse v redu. Ampak le dokler o tem ne začneš na glas razpravljati. In to se mi zdi pri teh tematikah, o katerih ljudje še vedno niso pravilno poučeni, absolutno premalo. To je neko navidezno pometanje pod preprogo. Ker predsodki pri drugih in strah pri meni še vedno ostajajo.«

(Ema, 31)

- ✓ Večina respondentov, dobrih 60 %, je odgovorila, da njihova šola ne nudi relevantnih in točnih informacij oziroma druge podpore glede istospolne usmerjenosti.
- ✓ Delovno okolje so respondenti večinoma (dobrih 60 %) ocenili kot tolerantno (npr. nimajo nič proti homoseksualnosti, a se o tem ne bi radi pogovarjali), skoraj 20 % pa kot neprijazno, žaljivo in odklonilno. Odgovori več kot 60 % respondentov tudi kažejo, da šole nimajo nobenega podpornega sistema, ki bi izrecno zaščitil učitelje na podlagi te osebne okoliščine, odgovori o vzrokih za nerazkritost pa kažejo, da pri učiteljih obstaja strah pred šikaniranjem in pred izgubo delovnega mesta, skrbi pa jih tudi reakcija sodelavcev in staršev.
- ✓ Vključujoče delovno okolje (npr. organiziramo delavnice, okrogle mize ipd. na temo LGBT) je izpostavilo 3,3 % vprašanih.
- ✓ Respondenti izražajo močno potrebo po dodatnem izobraževanju zaposlenih v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in predlagajo sodelovanje šol s strokovnjaki na tem področju (nevladne organizacije, gostujoči profesorji, tuji študenti ipd.). Za njihovo delo in dobro počutje pa je pomembno tudi pozitivno delovno okolje in popolna podpora nadrejenih.